

УКРАЇНСЬКА ЕКОНОМІЧНА НАУКОВА ШКОЛА ПРОФЕСОРА І.П. ПРОДІУСА

Л.І. Сухотеріна, д.іст.н, професор

О.І. Казнадзей

Одеський національний політехнічний університет, Одеса, Україна

Іван Прокопович Продіус – видатний вчений, заслужений діяч науки і техніки України, академік Інженерної академії України, професор, доктор економічних наук, завідувач кафедри менеджменту народився 18 лютого 1936 року у селі Устя Мельниць-Подільського району (нині Борщівського району) Тернопільської області в бідній селянській родині. Його батьки – прості сільські робітники прищепили Івану навички до важкої праці, навчили любити свій край, поважати людей праці.

По закінченню початкової Устянської школи Іван поступив до загальноосвітньої школи у м. Мельниця-Подільська. В школу доводилося ходити і в дощ, і в мороз через ліс багато кілометрів, а домашні завдання виконувати при свічці на підвіконні. У період німецько-нацистської окупації та післявоєнні часи на селі люди не жили, а виживали, не вистачало їжі та елементарних речей. Не дивлячись на всі негаразди, прагнення до знань та цілеспрямованість допомогли хлопцеві стати найкращим

учнем. У селищі діяла Мельниця-Подільська бібліотека, що стала для Івана постійним улюбленим місцем проведення вільного часу та провідником до дивовижного світу літератури.

По закінченню школи І.П. Продіус у 1953 р. поступив на інженерно-економічний факультет Львівського політехнічного інституту. У 1958 р. здобуває кваліфікацію інженера-економіста за спеціальністю «Економіка та організація машинобудівної промисловості». Після закінчення інституту з червоним дипломом молодого спеціаліста направлено за державним розподіленням на Одеський завод важкого кранобудування на посаду диспетчера. З 1961 по 1962 р. І.П. Продіус працює інженером відділу праці та зарплатні Одеського Совнаргоспу.

Тяга до науки та творчої діяльності визначили подальший життєвий шлях Івана Прокоповича та привели його до Одеського політехнічного інституту. З 1962 по 1965 р. І.П. Продіус навчається в аспірантурі під керівництвом академіка С.М. Ямпольського, з яким у нього склалися плідні творчі відносини.

Важливою подією не тільки у житті Одеського політехнічного інституту, а і у творчій діяльності І.П. Продіуса стало створення у 1965 році інженерно-економічного факультету. Це дозволило підняти на новий рівень вирішення багатьох проблемних питань розвитку промисловості, ширше розгорнути науково-дослідну роботу в галузі економіки. Саме на цьому факультеті Іван Прокопович почав працювати асистентом кафедри «Економіка та організація промисловості».

28 січня 1967 року І.П. Продіус захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук на тему «Концентрация и специализация кузнечного производства и их эффективность». Успішний захист кандидатської дисертації надав впевненості І.П. Продіусу, сприяв закріпленню його авторитету як вдумливого дослідника-економіста, про роботу якого знали його колеги у вузах міста Одеси та у південному регіоні України. В ці роки він розробив низку навчальних курсів, керував дипломними проектами студентів, активно приймав участь у науково-дослідній роботі кафедри.

З 1967 по 1975 р. І.П. Продіус працює доцентом кафедри «Автоматизація управління і планування виробництва».

На період між захистом кандидатської та написанням докторської дисертації припадають знаменні події в особистому житті Івана Прокоповича: одруження з чарівною одеситкою, студенткою біологічного факультету Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова Ольгою Стефанівною; народження донечок Юлі (1971 р.) та Оксани (1976 р.). Щасливе особисте життя сприяло науково-дослідній та творчій діяльності молодого вченого.

У 1982 році І.П. Продіус захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук на тему «Организационно-экономические проблемы повышения эффективности заготовительной фазы производства в машиностроении».

З 1982 року і до 30 вересня 2012 року І.П. Продіус завідувач кафедри економіки машинобудівної промисловості, згодом кафедри менеджменту.

У 1983 р. І.П. Продіусу присвоєно вчене звання професора кафедри економіки машинобудівної промисловості.

У 1987 р. нагороджено медаллю «Ветеран праці».

У 1992 р. обрано академіком Інженерної академії України.

У 1998 р. за визначні заслуги у науковій та навчально-виховній роботі наказом Президента України присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

На кафедрі професором І.П. Продіус створена наукова школа з проблем управління трансформаційними процесами в промисловому виробництві, яка містить в собі такі напрямки:

- антикризове управління і реструктуризація промислового сектору економіки;
- дослідження трансформації промислового виробництва в умовах глобалізації;
- формування стратегії організаційного розвитку суб'єктів господарювання в умовах глобалізації світової економіки.

І.П. Продіус приймав активну участь у науковому житті південного регіону України. Так, у червні 2003 року в м. Одесі відбувся Перший міжнародний фінансовий форум «Розвиток фінансового сектору в контексті глобалізаційних процесів» на якому Іван Прокопович виступив з доповіддю «Актуальні питання розвитку реального та фінансового сектору України в сучасних умовах інтернаціоналізації економічного життя».

Наукову діяльність І.П. Продіус успішно поєднував з викладацькою роботою. Пройшовши шлях асистента, старшого викладача, доцента, професора, декана, завідувача кафедри він безпосередньо брав участь у підготовці великої кількості студентів, майбутніх інженерів-економістів. Іван Прокопович читав курси лекцій з

дисциплін: «Економіка виробництва», «Основи менеджменту», «Теорія організація виробництва», «Управління персоналом».

І.П. Продіус плідно співпрацював із засобами масової інформації. Його коментарі та статті щодо актуальної економічної політики держави, структурної перебудови виробництва були відомі широкому колу читачів періодичних видань «Одеські вісті», «Вечірня Одеса», «Фондова панорама», «Вісник регіону», «Думська площа», «Слово».

Наукову-освітнянську діяльність І.П. Продіуса можна умовно розбити на три етапи.

Перший етап 1966-1989 рр. В цей час основними напрямками досліджень молодого вченого були: питання спеціалізації ковальського виробництва, механізації робіт; удосконалення техніки і технології ковальського виробництва; удосконалення форм управління ковальським виробництвом; підвищення якості продукції у машинобудуванні; нові форми організації та управління складними виробничими процесами; зниження матеріаломісткості машин, їх раціональне використання; формування та організація ефективного функціонування апарату управління виробництвом, координація діяльності його структурних підрозділів.

Другий етап 1990-1995 рр. збігся з періодом реформування економіки незалежної України на ринкових засадах. В цей час наукові інтереси Івана Прокоповича зосереджені на питаннях економічного обґрунтування шляхів приватизації, механізмів реалізації та стимулювання інвестиційних та інноваційних процесів для промислових підприємств Одеського регіону.

Третій етап 1995-2012 рр. – період формування національної ринкової економіки, характеризується зосередженням І.П. Продіуса на дослідженні реструктуризації господарських комплексів, раціонального функціонування господарських структур в умовах ринкових відносин, управління персоналом, стратегічного менеджменту, промислового маркетингу, особливостей економічної модернізації та трансформації моделей функціонування підприємств; формування механізмів інституційних перетворень в економіці; розробці стратегій та механізмів зміцнення виробничого потенціалу.

Вияткова цілеспрямованість і працездатність І.П. Продіуса дозволили йому створити власну наукову школу. Важливу роль І.П. Продіус приділяв вихованню наукових кадрів, тривалий час він був членом спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських та докторських дисертацій з економіки в Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, членом Експертної Ради ВАК України. За роки плідної творчої праці професор І.П. Продіус підготував чимало талановитих учених та керівників різного рівня. Під керівництвом Івана Прокоповича захищено 56 кандидатських і 7 докторських дисертацій. Учні розвивали і

поглиблювали погляди наукового керівника щодо розвитку економічних процесів на різних рівнях управління.

Найбільш плідно продовжують наукову школу І.П. Продіуса його учні, які пов'язали свою трудову діяльність с Одеським національним політехнічним університетом (рис. 1).

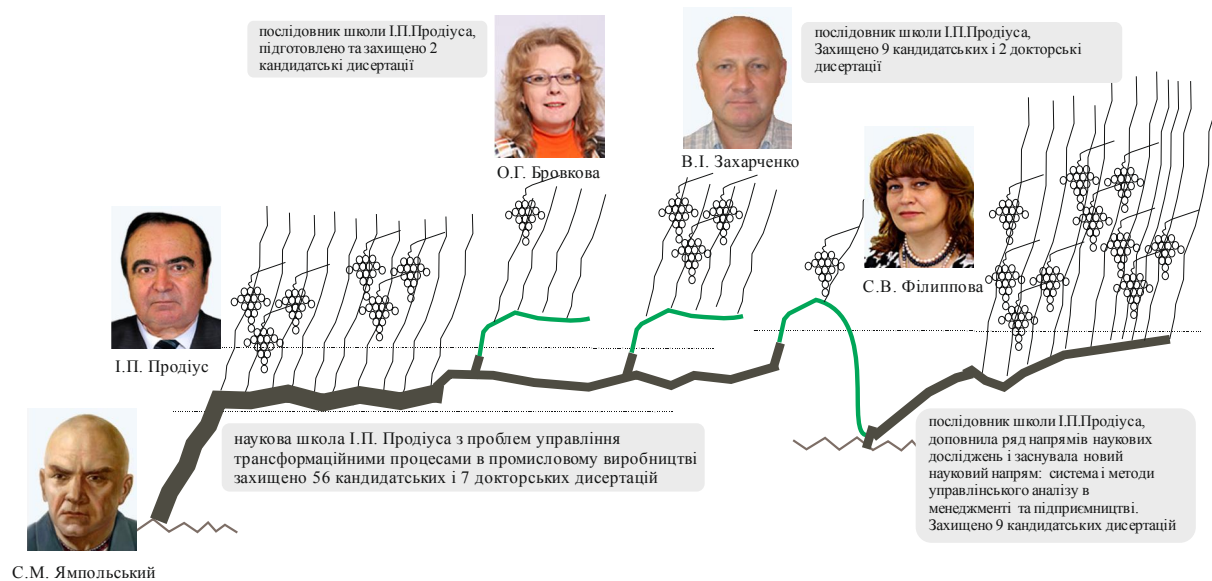

Рис. 1. Дерево наукової школи І.П. Продіуса «Проблеми управління трансформаційними процесами в промисловому виробництві»

Так, під керівництвом Івана Прокоповича у 1989 році Бровкова Олена Георгіївна захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук на тему «Организационно-экономический механизм управления материалоёмкостью продукции (на примере машиностроительных предприятий)». Згодом вона стала науковим керівником аспірантів, що плідно працюють над науковими дослідженнями. Під її керівництвом захищені 2 кандидатські дисертації.

Захарченко Віталій Іванович у 1991 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук на тему «Управление резервами станкоинструментального производства на основе совершенствования его планирования». У 2001 році Віталій Іванович захистив докторську роботу «Забезпечення ефективності нововведень в промисловості в умовах перехідної економіки». Пізніше він став науковим керівником аспірантів, під його керівництвом було захищено 11 дисертацій, з них 2 докторські дисертації.

Філіппова Світлана Валеріївна у 1992 році захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук на тему «Организационно-экономическое обеспечение качества продукции на предприятиях машиностроительной промышленности». У 2006 році вона захистила дисертацію на здобуття ступеня доктора економічних наук «Методология управления трансформационными процессами в промышленном производстве». На сьогодні під керівництвом

Світлани Валеріївни захищено 10 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Завдяки своїй наполегливості, працелюбності, підтримки родини І.П. Продіус зумів досягти значних висот у науковій діяльності. Серед його учнів чимало вчених, імена та наукові досягнення яких відомі далеко за межами Одещини. Серед тих, хто вийшов із наукової школи професора Івана Прокоповича Продіуса – керівники вищих навчальних закладів, підприємств та їх підрозділів.

У здобутку Продіуса І.П. близько 350 опублікованих праць, у тому числі більше ніж 30 книг, включаючи монографії, підручники, навчальні посібники.

Іван Прокопович не обмежувався сферою однієї лише науки. Він жваво цікавився політикою, завжди надавав принципову і об'єктивну оцінку подіям сьогодення. Він був різнобічно освіченою і обдарованою людиною, захоплювався літературою, рибалкою, прогулянками на природі, кулінарією, насолоджувався спілкуванням з онучками.

Іван Прокопович користувався заслуженим авторитетом і великою повагою тих, кому пощастило знати його, працювати і спілкуватися з ним. Більше половини життя він віддав рідному університету, улюбленій кафедрі менеджменту. Друзі любили його і цінували його людські якості, опоненти поважали його позицію і сміливість.

Талановитому вченому, ефективному управлінцю та прогресивному педагогу були притаманні велика працездатність та ерудиція. Він володів природним даром привабливості для оточуючих його людей, вмів вибудовувати довірчі відносини зі студентами та колегами, з повагою ставився до

своїх вчителів, завжди приходив на допомогу. У пам'яті всіх, хто знав Івана Прокоповича, він залишиться непересічним майстром своєї справи, який постійно перебував у пошуку нових знань і щедро ділився ними.

Сухотеріна Любов Іванівна / Lyubov I. Sukhoterina

Казнадзей Олена Ігорівна / Elena I. Kaznadzey
elena-kaznadzej@rambler.ru

Посилання на статтю / Reference a Journal Article:

Українська економічна наукова школа професора І.П. Продіуса [Електронний ресурс] / Л.І. Сухотеріна, О.І. Казнадзей // *Економіка: реалії часу. Науковий журнал.* – 2013. – № 3 (8). – С. 233-236. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/n3.html>